

ತಂಗಿದ್ದ ಬಂಗಲೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು.

ಭಾವೇಶ್, ನೀತಾ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬೇಕು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಭಾವೇಶ್ ಗುಜರಾತಿನ ಕಚ್ಛ್ ಪರಿವಾರದವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜೊತೆಗೆ ಗುಜರಾತಿನ ಕಚ್ಛ್ ಪ್ರದೇಶದ ಕಚ್ಚೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಸಹಜವಾಗಿ ಸಲೀಸಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲರು. ಎದುರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಗ್ರಾಹಕ ಇರಲಿ, ಅದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇವರೂ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ನಿನ್ನೆ ನೀತಾ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಬಂದಾಗಲೆ, ಆಕೆ ಗುಜರಾತಿನ ಕಚ್ಛ್ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಾಕೆ ಎಂದು ಭಾವೇಶ್ ಅವರಿಗೆ ಅರಿವಾಗಿತ್ತು. ಆಕೆಗೆ ಕೂಡಾ ಐದು ಭಾಷೆಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಆಫ್ರಿಕಾ, ಸೋಮಾಲಿಯಾದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಸೋಮಾಲೀ ಭಾಷೆಯ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಟಲಿ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಕಲಿತಿದ್ದರು.

ಭಾವೇಶ್ ಅರ್ಧಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ, ನೀತಾ ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಇಬ್ಬರು, ಆ ಚಿಕ್ಕ ಕೈಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಂಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು! ಭಾವೇಶ್ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಬಂದಿತ್ತು - ದೊಡ್ಡ ಡಿಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು ಕೆಲಸ ಸಿಗದೆ ಹೋದಾಗ, ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕುಸಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ, ಹಣದ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಿದ್ದರೂ, ಸಿಗುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಾದ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಮೇಲೆ ಹೊರೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ನಿರುದ್ಯೋಗ ವೇತನದ ಆಸೆ ಹಿಡಿದು ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕೂರುತ್ತಾರೆ. ಭಾವೇಶ್ ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು, ಓದಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಕೂಡಾ ಸಿಗಬಲ್ಲದು. ತಮ್ಮ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನಂತರವೂ ತಾವು ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಂಬತ್ತಿ ಮಾರುವ ಬಗ್ಗೆ ಭಾವೇಶ್ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಶ್ರಮದ ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಧಾನವೂ ಇತ್ತು. ಮುಂದುವರೆದು ಉಳಿದವರಿಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯೂ ಇತ್ತು.

ಆ ಸಂಜೆ ನೀತಾ ಅವರೊಡನೆ ಸತತವಾಗಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನಿಂತು, ಮೋಂಬತ್ತಿ ಮಾರಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದರ

ಪರಿಣಾಮ ಆ ದಿನ ಎಲ್ಲ ದಿನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮೋಂಬತ್ತಿಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರ ಭಾಗ್ಯದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಂತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಮೋಂಬತ್ತಿ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಈ ದಿನದ ಮಾರಾಟ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ನೀತಾ ಅವರಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ ಹೊರಟಾಗ, ಅವರ ಕಷ್ಟ ಕನ್ನಡಕದ ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ನಿರ್ಜೀವ ಕುರುಡು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಋಷಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಂಬನಿ ಜಿನುಗಿ ಅವರ ಕನ್ನಡಕದ ಸರಹದ್ದನ್ನು ಮೀರಿ ಹರಿದು ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನು ಒದ್ದೆ ಮಾಡಿತ್ತು.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಭಾವೇಶ್ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದರು. ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಸಾಲದ ಹೊರೆ ಇತ್ತು. ತಮ್ಮವರು ಎಂಬ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ದೂರವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮತ್ತೆ ಭಾವೇಶ್ ಸಾಲ ಕೇಳುತ್ತಾರೆಂಬ ಭೀತಿ. ಬದುಕು ಅವರನ್ನು ಈ ಒಂಟಿ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿತ್ತು. ಇಂದು ಈ ಅಪರಿಚಿತ ಯುವತಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದಳು. ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಳು. ಈ ಮಟ್ಟದ ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳು ಭಾವೇಶ್ ಅವರಿಗೆ 'ನೀತಾರಂತಹ ಸಹೃದಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ನಂಬುಗೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದವು.

ಮರುದಿನ ಸಂಜೆ, ಇರ್ಫಾನ್ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ನೂಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಾಗ, ರಸ್ತೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಭಾವೇಶ್ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆಯ ಘಟನೆಗಳೇ ಗಮ್ಯ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಾವೇಶ್ ಗೆ ಏನೋ ಹೇಳಲು ಇರ್ಫಾನ್ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಭಾವೇಶ್ ಅವರ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲೋ ತೇಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಅನ್ಯಮನಸ್ಸು ಹಾಂಹಾಂ ಮಾತ್ರ ಹೊರಟು ಆತನ ಮಾತುಗಳು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ನಿನ್ನೆಯ ನೆನಪುಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಮುಳುಗಿದ್ದರು ಎಂದರೆ, ಯಾವಾಗ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ತಲುಪಿದರೋ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಅದೇ ಸಿಹಿಯಾದ ಸ್ಮರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರ!

'ಹಲೋ ಮಿಸ್ಟರ್ ಭಾಟಿಯಾ, ಇಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ. ನಿಮಗೆ ಅಭ್ಯಂತರ ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಇವತ್ತು ಕೂಡಾ ನಾನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಂಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಇಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು ನೀತಾ. ಭಾವೇಶ್ ಅವರಿಗೆ ಎಂತಹ ಅಭ್ಯಂತರ! ಒಂದು ಮಾತೂ ಆಡದೆ ತಲೆ ಅಲುಗಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು.

ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಚಾದರವನ್ನು ಹಾಸಿ, ಭಾವೇಶ್ ಅವರು ತಯಾರಿಸಿದ ವಿಭಿನ್ನ ಆಕಾರಗಳ ಮೋಂಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಜೋಡಿಸಿದರು. ನೀತಾ ಭಾವೇಶರ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೋಂಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ತೋರಿಸಿದರು. 'ಮಿಸ್ಟರ್ ಭಾಟಿಯಾ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಲ್ ಇವತ್ತು

ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡೋಣ. ಇಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಆಕಾರದ ಪರಿಮಳದ ತೇಲುವ ಮೋಂಬತ್ತಿಗಳಿವೆಯಲ್ಲವೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿನ್ಯಾಸದ ಮೋಂಬತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ತೇಲಿಬಿಡುವ. ತೇಲುವ ಮೋಂಬತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗ್ರಾಹಕರು ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ನಿಮಿಷ ತಡೆಯಿರಿ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾಜಿನ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಬಹುಶಃ ಇಲ್ಲೇ ಸಿಗಬಹುದು'.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೀತಾ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಭಾವೇಶ್ ಅವರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಗಾಜಿನ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಇಟ್ಟರು. ಅದರ ವ್ಯಾಸ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಅಡಿ ಇತ್ತು. ಸುಮಾರು ಆರು ಅಂಗುಲ ಆಳವಿತ್ತು. ಆ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ನೀತಾ ನೀರು ತುಂಬಿ ತಂದರು. ಬರುತ್ತಾ ಒಂದು ಬೆಂಕಿ ಪೊಟ್ಟಣವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಬಂದಿದ್ದರು. ನೀತಾ ಗುಲಾಬಿಯ ಆಕಾರದ ಒಂದು ಸುಂದರ ಮೋಂಬತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಆ ನೀರಿನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿ ಇಟ್ಟರು. ನಂತರ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದ ಕ್ಯಾಮೆರಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಲ್ ನ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದರು. ಭಾವೇಶ್ ಅವರಿಗೆ ಕ್ಯಾಮೆರಾದ ಕ್ಲಿಕ್ ಕ್ಲಿಕ್ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೆ ನೀತಾ ಅವರ ದನಿಯೂ ಕೇಳಿಸಿತು. 'ಭಾವೇಶ್ ಜಿ, ನೀವು ಈ ಮೋಂಬತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವಾಲ್ ನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಾಡಿಯೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಫೋಟೋ ತೆಗೆಯುತ್ತೇನೆ.'

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಫೋಟೋ ಸೆಷನ್ ಆದ ಮೇಲೆ ಭಾವೇಶ್ ಆಕೆ ಕೊಂಡುತಂದ ಆ ಗಾಜಿನ ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡಲು ಬಯಸಿದರು. ಅವರ ಬಳಿ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಇತ್ತು. ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ಹಣ ಅದಾಗಿತ್ತು. ಹಣವನ್ನು ನೀತಾ ಅವರತ್ತ ಹಿಡಿದರು.

'ಅರೆ, ಇದೇನು ಭಾವೇಶ್ ಜಿ, ಇಷ್ಟರಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತೆ? ನಾನಿನ್ನೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಂಬಳ ಬೇರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನೀತಾ ನಗೆಯಾಡಿದರು. ಭಾವೇಶ್ ಅವರಿಗೆ ಯಾರದೇ ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಸಹಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಿತ್ತು. ಬದುಕುಸಾವಿನ ಜೋಕಾಲಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯವದು. ಆದರೆ ಇಂದು ನೀತಾರ ಆಗ್ರಹದ ಎದುರು ಅವರು ವಿವಶರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗಾಜಿನ ಬಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಇಟ್ಟ ರೀತಿ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಯಾವ ವಿನ್ಯಾಸದ ಗುಲಾಬಿ ಹೂವಿನ ಮೋಂಬತ್ತಿಯನ್ನು ನೀತಾ ಉರಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೋ, ಆ ವಿನ್ಯಾಸದ ಮೋಂಬತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಾರಾಟವಾಗಿ ಮುಗಿದವು. ಆ ತೇಲುವ ಸುಂದರ ಗುಲಾಬಿ ಮೋಂಬತ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರದರ್ಶನ ಭಾವೇಶ್ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳದೆಯೇ ತನ್ನ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಸಾರಿತ್ತು. ಅದೆಷ್ಟೋ ಗ್ರಾಹಕರು ಮೋಂಬತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಗಾಜಿನ